

Örkény István

A MAGUNK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK NÉHÁNY VÁLTOZATA

Mi tagadás, mint a legtöbb gyerek, butaságokról álmodoztam. Pilóta, mozdonyvezető vagy legalábbis mozdony szerettem volna lenni. Néha gondoltam egy nagyot: ha megnövök, a bécsi gyors leszek!

Távoli rokonunk, dr. Kniza apátplébános, iskolázott és megfontolt férfiú, arra próbált rávenni, hogy kavics legyek, s engem vonzott is a végérvényesség, a lekerekített csönd. Anyám viszont, épp fordítva, azt kívánta, hogy keressek valami kapcsolatot az idővel. "Menj te csak el, kisfiam, tojásnak - nógatott néha -, hiszen a tojás a születés és az elmúlás egyszerre, a törékeny burokban múló idő. Egy tojásból minden lehet" - érvelt a jó mama.

De lám, az élet útjai kiszámíthatatlanok. Most egy homokórában vagyok homok, talán, hogy mindkettőjüknek igazuk legyen, hiszen a homok maga az időtlenség, a homokóra viszont az időmúlás ősi szimbóluma. Ott szerepelt már az egyiptomi hieroglifák közt, s azt jelentette: "Lemegy a nap", "Istenem, hogy fut az idő", "Gyülekeznek már a költöző madarak", és "Mitől szédülök, kedves doktor úr?"

Egy ilyen kényelmes állást nem könnyű megkapni, de Kniza bácsi dicséretére szóljon, bár nem helyeselte e megalkuvó életelvet, mégiscsak beprotezsált, s így fölvettek alkalmi homoknak. (Alkalmi azért vagyok, mert csak tojásfőzéshez használnak, ebben is a mamának lett egy kis igaza.) Sokáig minden simán ment, s már azt kezdtem mondogatni, hogy hála istennek, sikerült jól berendeznem az életemet, amikor váratlanul beütött a baj, egyik napról a másikra megcsomósodtam, ami egy homoknak éppoly katasztrófa, mint amikor egy balett-táncos pocakot ereszt. (De ez minálunk nem a korral jár. A homok nem öregszik.)

Most az a helyzet, mégpedig egyre gyakrabban, hogy a lábam átcsúszik, de a fenekem fönnakad az üvegszűkületben. Próbáltam persze fordítva, fejjel lefelé lepereggni, de akkor is az a vége, hogy percekig, néha órákig ott nyomakszom kézzel-lábbal kapálózva, s ezalatt a tojások nem főnek tovább, a homokóra megáll, hiszen az a sok homok tétlenül vár a fejem fölött. S ezek a homokok nem sürgetnek, meg se mukkannak, de pusztán létükkel valami néma, morális nyomást gyakorolnak rám, amitől idegbajt kapok. S még azt se mondhatom, hogy nem tehetek róla, mert igenis tehetek, hiszen nyilván elejétől volt bennem hajlam a megikrásodásra; más szóval alapjában duhaj, lázadó, összeférhetetlen fráter vagyok, abszolúte alkalmatlan homoknak.

Ilyenkor az embernek minden eszébe jut. Aki ma lát, el se hinné, hogy mehettem volna én izzólámpába légüres térnek. És tessék elképzelni, volt egy lány, egy csinos, de butácska, Panni nevű nő, aki a Batisztselyemgyárban dolgozott. "Te - mondta egyszer -, gyere ki velem, csinálunk belőled női bugyit..." - Akkor megsértődtem, de ma már ez is paradicsomi boldogságnak tűnik föl nekem; pedig bugyinak lenni se valami nagy változatosság, de mégiscsak van egy kis pikáns zamata.

És most megint be vagyok akadva a szorulatba. Innen üzenem mindazoknak, akik vártak tőlem valamit, hogy bár szeretteimtől csupa rossz tanácsot kaptam, végeredményben csak én vagyok a hibás, amiért ezt a szürke, de biztos életpályát választottam. Pedig, ha merek kockáztatni, akkor egy kis szerencsével s minden protekció nélkül, mert ismertem a mérnököt, aki a világ legnagyobb óceánjáróját tervezte, többre is vihettem volna; hiszen ha a hetvenezer tonnás Queen Mary helyett történetesen én jutok eszébe, akkor most nem a hasamat lennék kénytelen behúzni, hogy átjussak ezen az istenverte szűkületen, hanem toronymagas hullámokat meglovagolva, széll-el-viharral dacolva, büszkén szelném a tengereket!

Bocsánat. Sikerült. Átpréselődtem. Lepergek.